

V TEJ ŠTEVILKI:

STRAN 2:

SAMOPRISPEVEK OBCANOV

EDINA MOŽNOST,
DA USTVARIMO PETLETNE
PROGRAME GRADNJE ŠOL
IN OTROSKIH VRTCEV

STRAN 3:

KRITIČNO VPRAŠANJE
OSNOVNEGA ŠOLSTVA
PROGRAM GRADNJE
NOVIH ŠOLSКИH OBJEKTOV

STRAN 4:

PREDŠOLSKO VARSTVO
BREZ PROSTOROV

Krožek

USTAVNA REFORMA

RAZPRAVA o republiški ustavni reformi gre h koncu. Od julija do konca tega meseca je bilo (in še bo) na tisoče sestankov, na njih pa so (in bodo) obravnavali predlagane ustavne spremembe v Sloveniji. Kakor je znano, je ustavna komisija skupščine SRS predložila 22 novih ustavnih dopolnil. Najvažnejše med njimi je vsekakor 25. ustavno dopolnilo, ki govori o Sloveniji kot državi, zasnovani na suverenosti slovenskega naroda ter na oblasti in samoupravljanju delavskega razreda in delovnih ljudi. Tako je Socialistična republika Slovenija država, ki temelji na suverenosti slovenskega naroda kot glavnega ustavnega elementa, ter na oblasti delavskega razreda in delovnih ljudi, ki dajejo tej državi razredno obeležje in vsebino. Slovenija torej ni klasična država z vsemi državnimi bistvenimi značilnostmi. Je država, ki je nastala z revolucijo in graditvijo samoupravljanja. To je moderna država.

Druga ustavna dopolnila pomenijo bolj ali manj izvajanje zvezne ustavne reforme, torej ustavnih dopolnil, ki jih je sprejela skupščina SFRJ in ki postavljajo republiko v popolnoma drugačen položaj, kakor ga je kadarkoli prej imela. Zato je potrebno zastaviti nekaj vprašanj in poiskati odgovore nanje. Najprej:

KAJ IZRAŽAJO REPUBLISKA USTAVNA DOPOLNILA? Predvsem spremembe v družbeno-ekonomskih odnosov, nadalje spremembe, ki so nastale v zvezi s položajem in vlogo republike v federaciji, s spremenjeno vlogo federacije itd. Dopolnitev republiške ustave je torej v skladu z dopolnitvami zvezne ustave ter prispeva k njihovi izvedbi, k njihovem uresničevanju v življenju in praksi. To pomeni, da je sedanja razprava o republiški ustavni reformi sestavni del procesa ustavne reforme, ki smo mu dali ime — prvo razdobje. Prihodnja razdobja so šele pred nami. To, kar sedaj delamo z dopolnitvami republiške ustave, se nanaša pravzaprav na izvajanje najvažnejših dopolnil zvezne ustave, predvsem pa 21., 22., 23. in 24. dopolnilo, ki določa vlogo delovnega človeka in temeljnih organizacij združenega dela ali družbenoekonomske odnose. Šele pred nami je veliko delo v zvezi z ustavno reformo, ko bo potrebno precej iznajdljivosti in aktivnosti. Gre za spremembe v pravosodnem sistemu, v skupščinskem sistemu in komunalnem sistemu. Na koncu bomo tako dobili novi

ustavi, tako na ravni republike kakor tudi federacije.

KAJ VSEBUJE PRVO RAZDOBJE USTAVNE REFORME? Kakor smo videli doslej, je prvo razdobje na ravni federacije zajelo spremembe v odnosih med republikami in federacijo ter spremembo v položaju federacije. Na ravni republike pa obsega prvo razdobje ustavnih reform izvedbo teh sprememb, in to v času, za katerega so značilne naslednje stvari:

- republike prevzemajo odgovornost za svoj razvoj, torej za razvoj vseh dejavnosti in republike kot celote, kakor tudi odgovornost za razvoj in uresničenje vloge nove federacije in delovanje njenih organov, ki delajo v spremenjenih razmerah,

- taka vloga republike ne izhaja samo iz zveznih ustavnih sprememb, ampak imajo republike tako vlogo že nekaj mesecev, posebno od prve seje konference ZKJ,

- republika je postavljena pred »izvršeno dejstvo«. Organizirati se mora tako, kakor ustreza njeni novi vlogi in odgovornosti, mora se torej spremeniti do take mere, da bo to odgovornost in te naloge uresničevala brez formalnih in stvarnih ovir,

- dalje je zelo važno, da so ustavna dopolnila iz zvezne ustave postavila samoupravljanje kot temeljni proizvodni odnos, torej kot tisti odnos, ki omogoča delovnemu človeku uveljavitev, pa je to razlog več, da se tudi republike v tem trenutku hitro in vsestransko prevrstijo in usposobijo za izpolnjevanje, brez pretiravanja, velike vloge.

KAJ SE JE DOSLEJ SPREMEMILO V POLITIČNEM SISTEMU? Zelo malo, če gledamo na ta sistem v celoti, in zelo veliko, če gledamo na ta sistem samo v luči reforme federacije. Na zvezni ravni deluje namreč zvezni izvršni svet v spremenjenem položaju. To je organ, ki »upravlja« po se, ki so jih republike prostovoljno prenesle na federacijo. To so zunanja politika, narodna obramba, skupno tržišče, denarna politika, zunanjetrgovinski sistem, devizni režim itd. Poleg tega delajo ob zveznem izvršnem svetu tudi medrepubliški odbori in komisije, ki se dogovarjajo. Spremenjena je tudi vloga zvezne skupščine. Tu je potem še predsedstvo SFRJ. Na zvezni ravni so torej nastale precejšnje spremembe v političnem sistemu, čeprav te spremembe resda niso kompaktne, saj niso zajele tudi subjektivnega dejavnika, torej vloge Zveze komunistov, Socialistične zveze, Zveze sindikatov, Zveze mladine, Zveze borcev in drugih.

V republiki pa ni nobenih sprememb v političnem sistemu, če gledamo na to skozi republiko. (Nadaljevanje na 2. strani)

STRAN 5:

PROGRAM GRADNJE VRTCEV
RAZVOJ STANOVANJSKEGA
GOSPODARSTVA

STRAN 6:

SEDAJ PRETEŽNO ŽELEZNICE,
V PERSPEKTIVI
AVTOMATIZACIJA CESTNEGA
PROMETA

STRAN 7:

ISKANJE NOVIH RESITEV

STRAN 8:

NOVA OBCINSKA
KONFERENCA SZDL

(Nadaljevanje s 1. strani)

liške okvire oziroma če je to v zvezi z republiko kot celoto, ko jo gledamo izločeno iz federacije. Spremembe, ki so nastale v republici, so samo tiste, ki so neposredno povezane s spremembami v federaciji. Tako v republici kakor v federaciji bo potrebno posvetiti več pozornosti reformi celotnega političnega sistema, torej vseh njegovih glavnih, bistvenih značilnosti, predvsem pa subjektivnega dejavnika in njegove vloge.

ČESA SPREMEMBE NISO DOVOLJ UPOŠTEVALE? Predvsem izkušnje iz samoupravne prakse delovnih organizacij, organizacij združenega dela, občin in republike kot celote. Tu ni dovolj poudarjena niti praksa samoupravnih skupnosti itd. Prav tako ni zadostna pozornost posvečena niti izkušnjam krajevnih skupnosti.

KAJ VSEBUJEJO USTAVNA DOPOLNILA? Rekli smo že, kaj vsebuje 25. ustavno dopolnilo. V tej zvezi velja povedati še to, da je republika z njim določena kot socialistična, samoupravna, demokratična skupnost. To ustavno dopolnilo izraža vso enakopravnost med slovenskim narodom, italijansko in madžarsko narodnostno manjšino ter pripadniki drugih jugoslovanskih narodov. Kajpak tu ni bilo mogoče mimo dilem, kaj določiti kot prvo, suverenost slovenskega naroda ali oblast delavskega razreda in delovnih ljudi. Eni so se ogrevali za prvo, in ti so bili v večini, drugi pa za drugo in so bili v manjšini. Toda to ni važno, kajti marksistična teorija o državi pravi, kakor je znano, da prevzema delavski razred državo, ko se organizira kot država, samo zato, da jo v zgodovinskem procesu dokončno tudi ukine. Pet naslednjih ustavnih dopolnil je prevzetih iz prvih štirih dopolnil zvezne ustave. Njihova vsebina je v glavnem enaka zveznim, razen nekaterih novosti in posebnosti, ko teče beseda o skladih in ko je rečeno, da je republika proti pospeševanju starih in sedanjih skladov v republici in občinah, torej proti koncentraciji državnega kapitala.

Trideseto ustavno dopolnilo govori o osebnem delu; je zelo zanimivo in je vzbudilo v dosedanjih razpravah veliko pozornosti. To je logično. Večjo pozornost so pritegnila tudi ustavna dopolnila, ki govorijo o Narodni banki Slovenije, o SDK Slovenije, o republiškem načrtu, davčni politiki, skupnem tržišču itd. Prav tako je bilo na raznih mestih precej pomembnih razprav še v zvezi s 36. ustavnim dopolnilom, ki se nanaša na zadovoljevanje potreb v krajevnih skupnostih. Pozornost je pritegnila še razprava v zvezi z ustavnimi dopolnili, ki se nanašajo na narodno obrambo, sodelovanje z drugimi republikami, izvolitev članov predsedstva SFRJ iz Slovenije, zunanjo politiko, varstvo občana kakor tudi na predsedstvo skupščine SRS in izvršnega sveta.

O razpravi, ki gre v naši občini šele sedaj h koncu, pa se bomo oglasili v naslednji številki.

V. K.

SAMOPRISPEVEK OBČANOV

**EDINA MOŽNOST, DA USTVARIMO
PETLETNE PROGRAME GRADNJE ŠOL
IN OTROŠKIH VRTCEV**

PETLETNI program izgradnje osnovnih šol in vrtcev na področju občine Ljubljana-Šiška je samo del celotnega programa gradenj na

Vaja

področju mesta Ljubljane. O tem programu se bomo morali volivci vseh ljubljanskih občin odločiti na referendumu, ki bo **21. novembra 1971** ter jasno izraziti svojo voljo, ali naj na celotnem področju mesta realiziramo izgradnjo **24 novih vrtcev, 10 novih šol s telovadnicami, 6 prizidkov šol in 4 novih telovadnic.** 21. novembra bomo stali pred veliko odgovornostjo, ali pospešimo razvoj tistih dejavnosti, ki so danes kronično bolehole zaradi pomanjkanja sredstev. Odločiti se bomo morali, ali bomo glasovali za to, da bodo živeli najmlajši občani našega mesta v primernih in zdravih prostorih. Odločiti se bomo morali o tem, ali smo pripravljeni zmanjšati svoj lastni življenjski standard za to, da bodo naši otroci obiskovali primernejše in modernejše urejene šole, v katerih bo mogoč pouk po novejših metodah, v katerih ne bodo utesnjeni in v nezdravem okolju.

Potrebna sredstva za izvedbo vseh nalog, ki so pred ljubljanskimi občinami v šolstvu in otroškem varstvu, **presega 24 milijard starih dinarjev.** Tako visokih sredstev ne bo mogoče izbrati le iz virov občinskih proračunov, ampak jih bo mogoče zbrati le z uvedbo samoprispevka, katerega naj bi plačevali vsi občani mesta Ljubljane v razdobju petih let ter zbrali na tak način okoli **12 milijard 560 milijonov starih dinarjev,** s katerimi bi bilo mogoče pokriti nekaj več kot polovico potreb. S svojimi sredstvi bo pri realizaciji petletnega programa izgradnje šol in otroških vrtcev sodeloval tudi sklad za otroško varstvo, ki bo prispeval okrog **8 milijard sredstev,** ostala sredstva pa bodo morale zbrati ljubljanske občine, katerim bo še vnaprej ostalo celotno financiranje osnovne dejavnosti šol in vzgojno-varstvenih zavodov.

Program izgradnje šol in vzgojno-varstvenih zavodov na območju Ljubljane so pripravile temeljna izobraževalna skupnost in občinske skupščine na pobudo mestne konference ZK Ljubljane, mestne konference SZDL, mestnega sindikalnega sveta, Zveze prijateljev mladine ter občinskih družbenopolitičnih organizacij. Vse družbenopolitične organizacije mesta Ljubljane in vseh 5 ljubljanskih občin so se skupno odločile, da predložijo enotni program samoprispevka pred občane Ljubljane ter da se tako pridružijo nizu tistih občin, ki so v težjih pogojih že izvedle samoprispevek za skupne potrebe vseh občanov.

Hiter in vsestranski razvoj občine Šiška poguje priseljevanje novih občanov ter naravni porast prebivalstva. V zadnjih desetih letih se je število šiških občanov povečalo od **45.593 v letu 1961 na 66.046 letos,** pri čemer so se povečale potrebe po šolah in vzgojno-varstvenih ustanovah. O perečem položaju v našem šolstvu in varstvu govori dejstvo, da je le 45 % otrok zajetih v predšolsko varstvo in da je le 14,6 % vseh šoloobveznih otrok deležno podaljšanega bivanja v šolah.

Šiška je ena izmed občin, v kateri je največ mladine. **15.000 otrok je vsak dan** na naših cestah, ulicah, v šolah in domovih. Od tega jih je **6.900 predšolskih, 7.300 otrok pa že obiskuje šole.** Za to mlado generacijo bo treba doseči boljše pogoje šolanja in varstva. Dosedanja desetletna vlaganja iz proračunskih sredstev za osnovno dejavnost in za izgradnjo novih

objektov so presegle samo v občini **Šiška 22 milijard starih dinarjev.** Toda še vedno niso dosegla tiste višine, ki bi lahko zagotovila vsaj minimalni program šol in vrtcev.

Občinski proračun je bil v posameznih letih obremenjen tudi z 51 % izdatkov za šolstvo in varstvo. Možnosti, ki jih dajejo sredstva iz občinskega proračuna, ne zadoščajo niti za eno tretjino vseh predvidenih gradenj novih šolskih in vzgojno-varstvenih objektov.

OD KOD ZBRATI SREDSTVA ZA PETLETNI PROGRAM

Za izgradnjo sedmih osnovnošolskih objektov in šestih vrtcev v občini bodo potrebna v razdobju od leta 1962 do 1976 sredstva v višini 6 milijard 25 milijonov starih dinarjev. Glede na število zaposlenih in na število občanov v naši občini predvideva program samoprispevek okrog 3 milijarde in 21 milijonov starih dinarjev in prispevek temeljne izobraževalne skupnosti, ki bo znašal 1 milijardo 863 milijonov starih dinarjev. Vsa ostala sredstva, ki manjkajo, bo moral dati občinski proračun, pri tem pa vključiti tudi vse podražitve in financiranje osnovne dejavnosti v vrtcih in šolah.

Samoprispevek bi plačali vsi občani na območju mesta Ljubljane po stopnji 1 % od svojih osebnih dohodkov. Samoprispevek naj bi plačevali občani, ki imajo osebne dohodke iz delovnega razmerja oziroma nadomestila, ki presegajo 900,00 dinarjev mesečno neto osebnih dohodkov. Nadalje bi samoprispevek plačevali vsi zavezanci, ki plačujejo prispevek iz osebnega dohodka od kmetijske dejavnosti, samostojnega opravljanja obrti in drugih gospodarskih dejavnosti, od samostojnega upravljanja intelektualnih storitev, od avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav po osnovah za prispevek od osebnih dohodkov. Prav tako bodo zavezani plačevati samoprispevek občani, katerih pokojnine znašajo več kot 900,00 dinarjev mesečno.

Po predlogu pa bi bili krajevnega samoprispevka oproščeni občani, ki dobivajo sredstva za življenje od socialnih podpor, invalidnin, od štipendij, vajeniških nagrad ter od otroškega dodatka.

Samoprispevka prav tako ne bi plačevali občani, ki imajo nižje dohodke v delovnem razmerju ali od pokojnin, kot je 900,00 dinarjev. Občani, ki imajo osebne dohodke od kmetijske dejavnosti naj bi bili oproščeni samoprispevka, če njihov letni katastrski dohodek ne presega 500,00 dinarjev na gospodarstvo in jim je kmetijstvo edini vir preživljanja. Krajevnega samoprispevka naj bi bili tudi na lastni predlog oproščeni vsi oni občani, kjer v družini dohodek na družinskega člana ne presega 300,00 dinarjev mesečno, pri tem, da se v dohodek štejejo vsi dohodki, ki so osnova za odmero samoprispevka. O teh prošnjah bo

(Nadaljevanje na 3. strani)